

'Volkstuin onder glas-
Almere'

INITIATIEVEN VERSNELD PROFESSIONALISEREN:

DE FOOD ACCELERATOR

Bijna vijf jaar geleden verscheen in Ekoland 2/2013 een artikel over een voedselweb in Amerika. Onderdeel van dat voedselweb was een food incubator. Naar dit concept is opnieuw gekeken vanuit de vraag: is dit ook iets voor voedselinitiatieven in Nederland? En hoe zou dit eruit kunnen zien? Wageningen University & Research deed onderzoek naar de behoefte en mogelijkheden in Almere. TEKST | MARCEL VIJN

Een food accelerator is een organisatie die de versnelde groei van voedselinitiatieven naar succesvolle ondernemingen mogelijk maakt. Dit gebeurt door de inzet van een geïntegreerd pakket diensten, zoals werkruimte, ICT, advies, coaching, netwerk, (toegang tot) kapitaal enzovoort. We spreken hier van een accelerator en niet van een incubator. De reden is dat een incubator focust op startups terwijl een accelerator ook bestaande initiatieven faciliteert.

In Almere zijn een zestal voedselinitiatieven onderzocht, zie tabel 1. Uit het onderzoek komt naar voren dat er behoefte is aan ondersteuning wat betreft financiële zaken, toegang tot netwerken, een kritisch meedenkende coach en specifieke

kennis. Wat dat laatste betreft hebben met name de grotere initiatieven behoefte aan specifieke kennis over marketing, communicatie, ICT, juridische aspecten en de bedrijfsvorm. Er is slechts zeer beperkt behoefte aan een fysieke locatie waar functies samenvallen (slechts één van de zes initiatieven noemt dit, en dan voor de opslag van producten). Niet alle initiatieven kunnen ondersteuning betalen.

Behoeft aan ondersteuning bestaat er dus zeker in Almere. Maar eerst moet uitgezocht worden wat er al is en wat een food accelerator kan toevoegen. Specifieke behoeften van voedselinitiatieven vragen om een aparte infrastructuur. Voor generieke behoeften ligt het voor de hand de generieke structuren (KvK/ RVO/

brancheorganisaties/ lokale ondernemersclubs of provinciale ontwikkelmaatschappijen) te benutten. In tabel 2 is een uitsplitsing gemaakt.

De conclusie is dat een food accelerator meerwaarde biedt wat betreft: het vinden van een locatie op een boerderij in of nabij de stad, crowdfunding, het vormen van netwerken van voedselinitiatieven, specifieke coaching en kennis. Een food accelerator zal de professionalisering van voedselinitiatieven versnellen. Niet alleen in Almere maar in heel Nederland. Rotterdam en Ede zijn daar al volop mee bezig, en ook de regio Rivierenland maakt er werk van.

Marcel Vijn is onderzoeker stad-land relaties bij Wageningen UR

TABEL 1

Initiatief	Obstakels/uitdagingen	Wat had kunnen versterken/versnellen?	Wat kan vervolg versterken/versnellen?
Onze volkstuinen • Volkstuin onder glas • Naar meerdere vestigingen	Tekort aan mensenkennis Klantgericht leren werken Financiën	Juridische ondersteuning	Contact met zeer ervaren ondernemers Advies over bedrijfsvorm
Weet hoe je leeft • Zorgwekerij • Houtbewerking • Fietsenreparatie • Muziek maken • Theehuis • Catering • Leerwerkbedrijf	AWBZ-instelling worden Bestemmingsplan Geld (vanwege faillissement)	Aansluiten netwerk/delen kennis Secretarieel Financieel Regelgeving Coach	Beleidsplannen/ businessplan Weer eigenaar worden
Puur van Jan • Producten • Verkoopmarkten • Catering	Opslag voor reële prijs Combineren functies (personeel, voorzieningen, materiaal)	Via kleinschalige apparatuur Goede voorbeelden Contacten Geld Grondstoffen voor producten	Marketing Communicatie ICT Startkapitaal
Groentje Cider • Verzamelen, persen, cider maken en vermarkten	Ontbreken financiën Netwerk Langzame groei, waardoor ook lang duurt voor het rendabel is	Locatie (Broekmahoeve) Ondersteuning (secretarieel, financieel, accountant, fondswerving) Coaching	Met name financiën
Weerwoud • Voedselbos • Tuinbouw • Inkomen uit rondleidingen, onderwijs en producten	Weinig, vanwege eigen houding. Organische ontwikkeling. Stap voor stap professioneler. Veel ondersteuning Urban Greeners	N.v.t. vanwege Urban Greeners	Fondsen Partners die kennis delen en plannen doneren
Moestuin Genoeg • Ondersteunen beginnende moestuinders	Weg binnen de gemeente Mensen mobiliseren om politiek te beïnvloeden Geen geld om stichting op te richten	Financiële ondersteuning bij oprichten stichting en schrijven businessplan Startup ondersteuning Maar kost ook geld	Kritische meedenkers Financiële ondersteuning Hulp bij verbeteren businessplan

EDE

De gemeenteraad van Ede stelde in 2015 een voedselvisie vast (Visie Food!). Die resulteerde in een voedselprogramma inclusief budget en de eerste voedselwethouder van Nederland. Het gemeentelijke voedselteam en de instrumenten die het team gebruikt, spelen hierin een belangrijke rol. Tot de instrumenten behoren onder meer: een subsidieregeling voor voedselinitiatieven van inwoners, het vervullen van een makelaarsfunctie, een campagne tegen voedselverspilling, het faciliteren van communicatie of bijeenkomsten. Voor het project Korte ketens heeft de gemeente eerst gekeken naar de behoefte van verschillende partijen. Vervolgens startte ze een programma waarin ze netwerkbijeenkomsten voor voedselproducenten en kennissessies voor boeren organiseert, samenwerkingen rondom productgroepen helpt opzetten, afnemers zoals zorginstellingen actief benadert, lokale productie op evenementen onder de aandacht brengt, een communicatiecampagne voor consumenten voert over lokale producten en lokale producten in het eigen inkoopbeleid opneemt.

ROTTERDAM

In Rotterdam organiseert Wageningen University & Research samen met het Food Cluster een masterclass korte ketens voor levering van voedsel aan de stad. De masterclass bestaat uit een serie workshops, elk met een specifiek doel en gericht op de ontwikkeling van nieuwe concepten, producten en markten. Het gaat daarbij van inspiratie tot het maken van een plan en dat presenteren aan een jury van experts en financiers. De deelnemers aan de workshops worden gestimuleerd om zoveel mogelijk van elkaar te leren. Daarnaast zijn er studiereizen en worden experts ingezet. Er bestaan plannen om in een toekomstige masterclass de deelnemers van de vorige uit te nodigen om hun kennis en ervaring te delen.

REGIO RIVIERENLAND

In Rivierenland bestaat sinds 2016 de Stichting Platteland Rivierenland die overheid, ondernemers, onderzoeksinstituten, onderwijsinstellingen en burgers met elkaar verbindt en tot doel heeft innovatie, vitaliteit en beleving in de voedselketen te stimuleren. De focus ligt hierbij op initiatieven voor ketenverkorting (local for local) en plattelandsvernieuwing. Een voorbeeld is een keteninnovatieproject voor brood gemaakt van streekgranen, gemalen op lokale molens.

TABEL 2

Funcie	Specifiek voor voedsel initiatieven?	Toelichting
•Huisvesting	Nee	Een winkelpand, een plek op/in het industrieterrein/bedrijfsverzamelgebouw
	Ja	Locatie op boerderij in of nabij de stad
•Financieel	Nee	Algemene investeringsfondsen, subsidies, financiers
	Ja	Crowdfunding met relatie tussen het voedselinitiatief en de klanten
•Toegang tot netwerken	Nee	Lokale ondernemersclubs/brancheorganisaties/KvK
	Ja	Netwerken van voedselinitiatieven
•Kritisch meedenkende coach	Nee	Via lokale ondernemersclubs/-brancheorganisaties/KvK/-provinciale ontwikkelmaatschappijen/RVO
	Ja	Specifieke coach met kennis en ervaring op het gebied van kleinschalige voedselproductie en verwerking
•Specifieke kennis	Nee	Marketing, communicatie, ICT, juridisch, bedrijfsvorm via lokale ondernemersclubs/KvK/provinciale ontwikkelmaatschappijen/RVO
	Ja	Gericht op de behoeften van voedselinitiatieven